

Det Rådgivende Udvalg for SBD

Referat af udvalgsmøde afholdt mandag 17/4-2023

Mødeleder: Hanne Hørl Hansen

Referent: Camilla Riis Petersen

Afbud fra: Pernille Saul, KOMBIT

Gæster: Dorthe Ryttersgaard Aagesen, Solveig Vestergaard Lund og Nanna Agergaard, alle DBC Digital.

1. Velkomst og meddelelser

Dagsordenspunkt 2.4 om reducere af rettelsesmeddelelser på ældre titler behandles under punkt 2.1.

Tove Berg, Københavns Kommunes Biblioteker, har indmeldt et punkt om hvorvidt værkmatchet i brønden kan udvikles med henblik på bedre match, da manglende match i nogle tilfælde giver problemer i forhold til fjernlånsbestillinger. Problematikken ligger egentlig uden for SBD-udvalgets kommissorium, men drøftes alligevel på dette møde, da der er ting, som måske kan løses via justering af metadata. (Indsat som punkt 5 i referatet).

2. Udeståender og opfølgning fra sidst

2.1A Selektion af bøger der skal have supplerende biblioteksdata

Udfyldningsmaterialer: I forbindelse med diskussion af selektionskriterier for BKM har udvalget fastholdt praksis, så materialer med over 20% til udfyldning udelades af BKM. Det blev dog aftalt, at DBC samler eksempler sammen på ellers aktuelle titler, der bliver bortvalgt grundet udfyldning, for at se om man går glip af noget om aktuelle emner. DBC orienter om undersøgelsen på et kommende møde i SBD-udvalget. Noget nyt? – ellers videreføres punktet blot til næste møde.

Oplæg ved Solveig Vestergaard Lund og Dorthe Ryttersgaard Aagesen

Dorthe og Solveig præsenterede titler, der er fravalgt til supplerende biblioteksdata grundet udfyldning.

Gennemgangen gav ikke anledning til justering af praksis. Det vil sige, at materialer med over 20% til udfyldning fortsat udelades af BKM.

Bibliotekerne er altid velkomne til at henvende sig til DBC, hvis et materiale alligevel bør optages i SBD pga. efterspørgsel.

2.1B Reducering af rettelsesmeddelelser på ældre titler

Der har været en høring i SBD-udvalget om reducere af rettelsesmeddelelser på ældre titler.

Oplæg ved Solveig Vestergaard Lund og Dorthe Ryttersgaard Aagesen

Dorthe og Solveig fortalte om hvordan arbejdet med rettelser foregår. Rettelser i opstillingsdata, som fx felt 100 eller felt 652, resulterer i en påhængspost, hvor der i felt y08 står, hvilket felt der er rettet i. Derudover indsættes en rettelsesmeddelelse i felt 990 i den bibliografiske post.

Andre væsentlige rettelser, som fx rettelser i genre, serie eller udgave, udløser ikke påhængspost. Her anføres blot en rettelsesmeddelelse i felt 990 i den bibliografiske post, som derudover får en BKR-kode, så rettelserne kan søges frem.

Fremadrettet anføres udelukkende rettelsesmeddelelser ved de rettelser, der ikke udløser en påhængspost.

Dette er efterfølgende udmeldt via FBI-nyt.

2.2. Det gamle guld – opfølgning vedr. genrebetegnelser på ældre titler.

Genrebetegnelser i felt 668: DBC lovede på sidste møde at undersøge, hvorvidt man kan "oversætte" gamle genrebetegnelser i felt 668 til et emneord eller en genre i henholdsvis felt 666 *s og 666 *o. Aftalen blev desuden, at felt 668 bevares, også selvom der tilføjes et felt 666.

Opfølgning ved Camilla Riis Petersen

DBC har lavet et udtræk af data fra felt 668, som består af strenge af emneord (genre, tidsperiode og sted). Det er fravalgt at oversætte hvert eneste emneord i de enkelte strenge til et tilsvarende felt 666, da der er for mange forekomster og specifikationsarbejdet ville blive for stort. Det foreslås derfor, at vi nøjes med at oversætte genrebetegnelserne i felt 668 til felt 666 *o.

DBC går videre med den foreslåede model. Felt 668 slettes i de tilfælde, hvor der ikke er tale om en hel streng i felt 668, men blot forekomsten af selve genren, for at undgå dubletter.

Tove Berg spurgte i forlængelse af punktet om det er muligt at flytte klassemærker fra felt 654 til felt 652. Felt 654 er ikke søgbar ved hjælp af søgekoderne dk= eller ok=.

Dette er desværre ikke en mulighed. Felt 654 indeholder forældede klassemærker efter tidligere versioner af DK-systemet, som det ikke har været muligt maskinelt at rette til felt 652, da der ikke nødvendigvis er 1:1 overensstemmelse mellem DK5 og tidligere versioner af systemet.

Forældede klassemærker i felt 654 kan søges ved hjælp af søgekoden gd, og kan søges sammen med øvrige klassemærker inkl. DK5 med søgekoden cl. Hvis man har materialet i hånden, kan man eventuelt omklassificere det til DK5.

2.3 Emneord på skønlitteratur: repræsentation

Fra sidste mødes referat: "Mødet med Regnbuenetværket: DBC har lavet en emneordsliste på LGBT+ området, som Regnbuenetværket har fået til kommentering. Denne liste ville SBD-udvalget gerne have sendt ud. Desuden tager DBC et overordnet view på nuværende emneord inden for de 3 kategorier med fokus på mere afbalancerede udtryk. Derudover påtænker DBC at lave mere udfoldede noter på emneordsposterne. Dette afventer Regnbuenetværkets kommentarer."

Der har efterfølgende været dialog med Regnbuenetværket.

Opfølgning ved Camilla Riis Petersen

Regnbuenetværket har, med hjælp fra eksperter inden for området, set på DBC's emneord vedrørende LGTB+, og kommet med forslag til nye emneord, udskiftning af forældet terminologi på allerede eksisterende emneord, samt forslag til nye definitioner.

DBC sender liste over nye og reviderede emneord til udvalget.

2.4. Påhængsposter, rettelser, beskeder

Tove Berg, KKB fortalte i forbindelse med punktet om det gamle guld, at valideringen bremser visse berigelser og rettelser som bibliotekerne bør kunne foretage.

Tove Berg, KKB indsender eksempler til DBC, som undersøger hvor fejlen ligger. Generelt opfordres bibliotekerne til at indsende poster som uhensigtsmæssigt bliver stoppet i valideringen.

Tove Berg havde ligeledes opfordret til en særskilt snak om man kunne og skulle reducere antallet af rettelser, der medfører påhængspostdannelse, fordi de større biblioteker bruger rigtig meget tid på at hjemtage eksemplarer i forbindelse med rettelser af opstillingsdata, fx kan KKB have op til 130

eksemplarer af en titel. Mindre biblioteker bruger ikke tid på rettelsesmeddelelser, hvorfor kataloger sender til.

Under diskussionen heraf opstod tvivl om der er eventuelle fejl i implementeringen af påhængspostmodellen pt. Det blev aftalt at Tove Berg/KKB sender eksempler til DBC. DBC vil ud fra eksempler forfølge posterne gennem systemet og konkludere på mistanken. Det blev aftalt at DBC udarbejder statistik på påhængspost-dannelser pga. DBC-rettelser. Statistikken tages op på næste møde i udvalget.

Opfølgning ved Line Jung Lindhard

Problemerne med at valideringen i nogle tilfælde bremser berigelser og rettelser af gamle poster burde nu være løst. Valideringen på felt 300 er fjernet, så man kan opdatere en post uden felt 300.

Derudover er der set på påhængspostdannelsen. Når et bibliotek retter en opstilling i en post, får biblioteket i nogle tilfælde selv også en påhængspost. Det er u hensigtsmæssigt, og der er lavet en sag på det i DBC's udviklingsteam. Der er desuden også lavet en sag på, at der kun skal dannes påhængspost, hvis man har en beholdning på det materiale, der bliver ændret.

Den aftalte statistik på påhængspostdannelser udestår, og tages på næste udvalgs møde.

3. Musikstrategi

Hvad er der sket siden temamødet herom i udvalget?

Status ved Hanne Lydom Thomsen

På onlinemødet i december 2022 blev det aftalt, at bibliotekerne skulle indsende tal på fjernlån af musik. Tallene viste, at Odense og Vejle udlåner rigtig meget musik til andre biblioteker, og at det er alle landets biblioteker, der trækker på de to samlinger.

Hanne har deltaget i et møde mellem bibliotekerne i Midtjylland, som viste at musikken har ringe kår. Der er blevet kasseret voldsomt på grund af ringe udlån. Garvede musikbibliotekarere går på pension. Det kan være vanskeligt at få lokket folk til musikarrangementerne. Bibliotekerne afholder et nyt møde i maj, hvor de vil tage emnet op og bringe det videre i centralbiblioteksregi (med deltagelse af KOMBIT). DBC afventer indtil videre og ser hvad der kommer ud af dette møde, og følger desuden fortsat udviklingen i fjernlån, samt udviklingen i udlån og tilvækst på bibliotekerne.

4. Billedbøger

Foranlediget af en konkret sag:

Katalogisering som billedbog versus katalogisering som illustreret værk følger meget formelle krav og har stor betydning for biblioteksafgift. Der kodes for evt. katalogisering som billedbog i felt 008 *d. Pt. Gives opstillingssignaturen "bi" på alle børnebøger, der har koden 2 i felt 008*d. Katalogisering som billedbog sker, når illustrator og tekstforfatter er præsenteret ligeværdigt i en gennemillustreret bog. Katalogisering som illustreret værk sker, når alene tekstforfatterne er nævnt i den primære kilde, mens illustratorerne og/ eller eventuelle billedbureauer, hvis illustrationer er anvendt, fx fremgår af kolofonen. (Selvom disse titler ikke katalogiseres som billedbøger men illustrerede værker, kan vi se, at vi på flere af dem alligevel har givet opstillingssignaturen "bi".)

Vi ser flere og flere bøger for børn, der er meget rigt illustreret og hvor det ud fra indholdet vil være svært at sige hvorfor den ene lander som billedbog og den anden som almindelig børnebog. Hvis vi følger katalogiseringsreglernes definition, vil flere titler ikke være at finde som billedbøger.

Hvis vi siger at bøger, der har illustrationer på alle sider automatisk skal opstilles som billedbøger, vil flere og flere moderne fagbøger også for ældre børn blive placeret som billedbøger.

Er det på tide at bindingen til formelle katalogiseringsregler adskilles fra opstillingen som billedbog? Er der snarere et aldersspænd, der er relevant ved opstilling som billedbog?

Ved Hanne Hørl Hansen og Camilla Riis Petersen

Der er en tradition på børneområdet for, at et materiale katalogiseret som billedbog, automatisk også får opstilling som billedbog. Men da vi ser en stigning i almindelige børnebøger, der er gennemillustrerede, og som ikke bør opstilles i billedbogskrybben, foreslår vi at sammenhængen mellem katalogisering og opstilling brydes.

Efter en diskussion af hvad der afgør opstilling som billedbog i billedbogskrybben, nåede udvalget frem til, at det er aldersgruppen, der afgør det. Det blev aftalt at følgende trækker en gennemillustreret børnebog mod opstilling som billedbog: at den højeste startalder er 6 år, og den højeste slutalder er 8 år. Dvs. at en gennemillustreret børnebog beregnet for 3-6 år opstilles som billedbog, hvorimod den sættes på den almindelige børnebogshylde, hvis den er beregnet for de 9-12-årige.

Ved aldersgrupper der overlapper, fx for 4-9-årige, trækkes mod den opstilling, der dækker hovedparten af målgruppen. Ved aldersgrupper der ligger lige midt mellem, fx 7-10 år, ses på lektøruddtalelser og lignende.

5. Problematikker ift. match, bestil og fjernlån

Ved Nanna Agergaard

Manglende match af poster giver problemer i forhold til fjernlån. Når en bruger laver en bestilling på en umatchet post, resulterer det i en bestilling i systemet, hvor det fremgår at brugeren kun kan bruge denne udgave. Man bliver ikke gjort opmærksom på, at man kan slå den op og bruge en anden udgave. En note vil ikke løse problemet i forhold til automatisk fjernlån, som bestiller på den post, som brugeren har bestilt på.

Nanna tager casen med videre til næste måde i Netværk for lånesamarbejde for at finde ud af om noget kan gøres anderledes.

DBC ser desuden videre på de konkrete matchproblemer, og bibliotekerne opfordres at melde ind via DBC Kundeservice, hvis de falder over nye matchproblemer. Herudover blev det understreget, at bibliotekerne skal bruge DBCs vedtagne navneformer, da et af de konkrete matchproblemer skyldtes brugen af en fejlagtig navneform.

6. Fremtidens RDA-poster

DBC's bibliografiske konsulenter har arbejdet en del med at modellere, hvordan fremtidige RDA-poster kunne tænkes at se ud i en dansk kontekst. Herunder en mere enkel registrering og formidling af flerbindsværker. Præsentation og diskussion af de foreløbige tanker.

Ved Camilla Riis Petersen og DBC's bibliografiske konsulenter

Udvalget bakkede op om forslaget til en mere enkel model for flerbindsværker (hvor bind i et flerbindsværk der kan læses selvstændigt, fremadrettet udkatalogiseres).

Modellen udvides, så også skolebogssystemer og magnaprint laves som enkeltstående poster - efter 248-modellen - forudsat at systemerne kan håndtere det i forhold til fx bestilling og fjernlån. Vi bryder derved med princippet om, at hver post er en udlånsenhed.

De bibliografiske konsulenter arbejder videre med modellen i forhold til den foreslående udvidelse, og følger op på næste udvalgsmøde. I den forbindelse skal det bl.a. undersøges, om der stadig udkommer subscriptionsværker.

7. Kompetencebehov vedrørende metadata i bibliotekerne.

Ved bl.a. det fremtidige skift til ny katalogiseringsklient er det værd at overveje kompetencebehov vedrørende metadata i bibliotekerne. Hvad kan og bør FBI bidrage med?

Punktet ønskes debatteret af Pernille Saul, KOMBIT

Punktet udsættes til næste møde

Eventuelt

Fremadrettet starter udvalgsmøderne en halv time senere - kl. 10.30 - af hensyn til dem der kommer fra Jylland.